

HØJESTERETS DOM

afsagt tirsdag den 4. december 2012

Sag 37/2011

(2. afdeling)

Rederiet for Sea Endeavour I

c/o Saga Shipping & Trading Corporation Limited

(advokat Jes Anker Mikkelsen)

mod

Assens Havn

(advokat Henrik Hesselberg Frandsen)

I tidligere instanser er afsagt deldom af Retten i Nykøbing Falster den 17. december 2009 og af Østre Landsrets 21. afdeling den 18. november 2010.

I pådømmelsen har deltaget fem dommere: Lene Pagter Kristensen, Jytte Scharling, Jens Peter Christensen, Henrik Waaben og Lars Hjortnæs.

Påstande

Parterne har gentaget deres påstande for landsretten.

Appellanten, Rederiet for Sea Endeavour I c/o Saga Shipping & Trading Limited, har således påstået stadfæstelse af landsrettens dom vedrørende påstand 1 og stadfæstelse af byrettens dom vedrørende påstand 2 og 3.

Indstævnte, Assens Havn, har gentaget påstand 1 og har påstået stadfæstelse af landsrettens dom vedrørende påstand 2 og 3.

Anbringender

Rederiet for Sea Endeavour I c/o Saga Shipping & Trading Corporation Limited har supplerende anført, at arresten er ulovlig, idet Assens Havn arresterede Sea Endeavour I på bag-

grund af en fordring, som Assens Havn fejlagtigt mente at have mod Saga Shipping som ansvarlig reder. Da Assens Havn imidlertid ikke kan gøre sit eventuelle erstatningskrav gældende mod Saga Shipping og ikke har gjort kravet gældende mod Skåne Entreprenad Service AB (SES), har arresten ikke været foretaget for den fordring, som er sikret ved søpant.

Søpant – som alene er en sikkerhed – er ikke i sig selv et søretskrav, der kan danne grundlag for arrest, og allerede derfor giver sølovens § 73 ikke Assens Havn hjemmel til at anlægge sag mod Saga Shipping. Sølovens § 73 drejer sig om tilfælde, hvor et krav, der er sikret ved søpant, allerede er fastslået, således at der er et tvangsfuldbyrdsgrundlag. Kun i sådanne tilfælde giver § 73 hjemmel til at anlægge sag mod skibets ejer om fyldestgørelse i pantet, selv om ejeren ikke er skyldner. Under alle omstændigheder dispenserer bestemmelsen i sølovens § 73 ikke fra kravet i retsplejelovens § 634 om, at der inden for en uge skal anlægges justificationssag om den fordring, der er gjort arrest for, og denne fordring skal naturligvis bestå. Denne betingelse er ikke opfyldt her, fordi Saga Shipping som nævnt ikke hæfter for Assens Havns eventuelle erstatningskrav.

Saga Shipping har for Højesteret ikke gjort gældende, at Assens Havns erstatningskrav kan baseres på en aftale, således at søpanteret i Sea Endeavour I af denne grund er afskåret, jf. sølovens § 51, stk. 1, nr. 4.

Assens Havn har supplerende anført, at erstatningskravet for skader forvoldt af Sea Endeavour I er et søretskrav, jf. sølovens § 91, stk. 1, nr. 1, og kravet er sikret ved søpant, jf. sølovens § 51, stk. 1, nr. 4. Der er søpant for kravet, selv hvis SES anses for rederansvarlig. Der kan i denne situation også foretages arrest for kravet, idet der på grund af søpanteretten vil kunne foretages udlæg for kravet, jf. sølovens § 93, stk. 4.

Assens Havns erstatningskrav er i stævningen i justificationssagen rettet mod den, der måtte være den ansvarlige reder. Selv om erstatningskravet anses for at være rettet mod Saga Shipping, er dette dog i givet fald også en korrekt fremgangsmåde, idet søgsmål til fyldestgørelse af søpanteret i skib kan anlægges mod pantets ejer, jf. sølovens § 73, stk. 1.

Da arresten således er lovlig, er søpanteretten ikke forældet, jf. sølovens § 55, stk. 2. Der er derfor ikke grundlag for at ophæve arresten.

Retsgrundlag

Sølovens § 51, stk. 1, nr. 4, og stk. 2, § 55, § 73, stk. 1, § 76, stk. 1, § 91, nr. 1, § 92, stk. 1, § 93, stk. 1, 2 og 4, § 96 og § 151, stk. 1, lyder således:

”§ 51. Følgende fordringer er sikret ved søpanteret i skibet:

...

4) Erstatning for skade på ejendom opstået i direkte forbindelse med skibets drift, såfremt kravet ikke kan grundes på aftale.

...

Stk. 2. Søpanteret opstår, hvad enten kravet er rettet mod skibets reder, ejer, bruger, befragter eller disponent.”

”§ 55. Søpanteret i skib forældes 1 år efter kravets opståen.

Stk. 2. Forældelsesfristen afbrydes ved arrest eller udlæg i skibet inden fristens udløb, såfremt arresten eller udlægget efterfølges af tvangsauktion.

Stk. 3. Forældelsesfristen løber ikke, så længe søpanthaveren er retsligt forhindret i at gøre arrest eller udlæg i skibet, men kan i øvrigt ikke suspenderes eller afbrydes.”

”§ 73. Søgsmål til fyldestgørelse af søpanteret i skib kan anlægges mod pantets ejer eller mod skibsføreren.”

”§ 76. Bliver et skib solgt her i landet ved tvangsauktion, falder søpant, panterrettigheder og andre rettigheder i skibet bort.”

”§ 91. Ved søretskrav forstås i denne lov krav, som har en eller flere af følgende årsager:

1) Skade på ejendom forårsaget af et skib ved sammenstød eller på anden måde,”

”§ 92. Arrest i skib i henhold til denne lov kan kun foretages til sikkerhed for et søretskrav. Ved arrest i skib forstås i denne lov tilbageholdelse af et tilstedeværende skib.”

”§ 93. Arrest i skib kan foretages i det skib, som søretskravet angår. Hvis kravet har en årsag, der er nævnt i § 91, nr. 1-14, kan arrest også foretages i et andet skib, der ejes af den, som ejede det skib, kravet angår, da kravet opstod.

Stk. 2. Hæfter skibets ejer ikke for et krav, der angår skibet, og som har en årsag, der er nævnt i § 91, nr. 1-14, kan arrest foretages i skibet samt i et andet skib, der tilhører den, der hæfter for kravet.

...

Stk. 4. Uanset bestemmelserne i stk. 1 og 2 kan arrest ikke foretages i skib, hvori der ikke vil kunne foretages udlæg for kravet.

...”

”§ 96. Bestemmelserne om arrest i retsplejeloven finder i øvrigt anvendelse for arrest i skib.”

”§ 151. Rederen hæfter for skade, der er forårsaget ved fejl eller forsømmelse i tjenesten af skibsfører, mandskab, lods eller andre, der udfører arbejde i skibets tjeneste.”

Retsplejelovens § 628, stk. 3, og § 634, stk. 1, lyder således:

”Stk. 3. Sager om arrest i skib med forbud mod skibets afsejling til sikring af et søretskrav behandles efter reglerne i sølovens kapitel 4.”

”§ 634. Fordringshaveren skal inden en uge efter arresten anlægge retssag om den fordring, for hvilken arrest er gjort, medmindre skyldneren under eller efter arrestforretningen frafalder forfølgning. Under denne sag skal fordringshaveren endvidere nedlægge særskilt påstand om stadfæstelse af arresten.”

Højesterets begrundelse og resultat

Det er ubestridt, at Skåne Entreprenad Service AB (SES) sørgede for at tegne forsikringer for Sea Endeavour I med SES som den forsikrede. Herefter og i øvrigt af de grunde, der er anført af byretten og tiltrådt af landsretten, tiltræder Højesteret, at rederansvaret for skader forårsaget af Sea Endeavour I, jf. sølovens § 151, påhviler SES og ikke Saga Shipping & Trading Corporation Limited. Højesteret tiltræder derfor, at Rederiet for Sea Endeavour I c/o Saga Shipping & Trading Corporation Limited er frifundet for påstand 1.

Assens Havns eventuelle erstatningskrav for skader forårsaget af Sea Endeavour I er et søretskrav i medfør af sølovens § 91, nr. 1, og der kan derfor foretages arrest efter sølovens regler til sikkerhed for dette krav, jf. sølovens § 92. Erstatningskravet er efter sin art endvidere sikret ved søpant i skibet i medfør af sølovens § 51, stk. 1, nr. 4, jf. stk. 2, og der kan derfor foretages arrest i skibet, selv om skibets ejer, Saga Shipping, ikke hæfter for erstatningskravet, jf. sølovens § 93, stk. 1, 2 og 4. Som anført af landsretten kunne justificationssagen herefter anlægges mod skibets ejer, Saga Shipping, jf. herved sølovens § 73.

Herefter og i øvrigt af de grunde, der er anført af landsretten, tiltræder Højesteret, at arresten i skibet er lovlig, og at forældelsesfristen for søpanteretten i skibet er afbrudt ved arresten, jf. sølovens § 55. Højesteret tiltræder derfor, at der ikke er grundlag for at ophæve arresten.

Højesteret stadfæster herefter landsrettens dom som nedenfor bestemt.

Thi kendes for ret:

Rederiet for Sea Endeavour I c/o Saga Shipping & Trading Corporation Limited frifindes for Assens Havns påstand om at skulle anerkende at være ansvarlig som reder for skader forårsaget af Sea Endeavour I.

Rederiet for Sea Endeavour I c/o Saga Shipping & Trading Corporation Limited skal anerkende, at Assens Havn har søpant i Sea Endeavour I for sit eventuelle erstatningskrav for skader forårsaget af Sea Endeavour I.

Assens Havn frifindes for påstanden om ophævelse af arrest i Sea Endeavour I.

Sagsomkostninger for byret, landsret og Højesteret fastsættes ved sagens endelige afgørelse.